

Sveton om Octavians vej til magten

Sveton (ca.75-150 e.Kr.) var romersk historieskriver, der skrev en række biografier. Som embedsmand havde Sveton adgang til de kejserlige arkiver, men benyttede sig ligeledes af mundtlig overlevering og anekdoter.

[...] De sammensvorne [der havde myrdet Cæsar] havde haft i sinde at slæbe den myrdedes lig til Tiberen og kaste det i floden, konfiskere hans formue og kassere hans anordninger, men opgav det af frygt for konsulen M. Antonius og rytteranføreren Lepidus.¹

Derfor blev Cæsars testamente på hans svigerfader L. Pisos forlangende åbnet og oplæst i Antonius' hus [d. 19. marts år 44 f.Kr.]. [...] I sit [...] testamente indsatte Cæsar til arvinger sine tre søsterdattersønner C. Octavius [Octavian] for tre fjerdedele, L. Pinarius og Q. Pedius for den resterende fjerdedel. På foden af bladet adopterede han endvidere C. Octavius som søn og til at bære hans navn. [...] Til folket testamenterede han sin park på den anden side Tiberen som statsejendom, og 300 sestertser² pr. mand. [...] [Sveton beretter herefter om, at Octavian, Antonius og Lepidus indledningsvist bekriger hinanden, men at de senere (i år 43 f.kr.) indgår en alliance (Det Andet Triumvirat) og får deres modstandere i Rom dræbt.]

Efter at Octavian havde sluttet forbundet med Antonius og Lepidus, tilendebragte han, skønt svag og syg, også Den Philippensiske Krig³ i to slag; i det første af dem mistede han sin lejr og slap med nød og næppe på flugt over til Antonius' fløj. Efter sejren⁴ viste han ikke mådehold i sin lykke, men sendte Brutus' hoved til Rom, for at det kunne kastes for foden af Cæsars statue, og til sin grusomme behandling af de mest ansete af fangerne føjede han fornærmelige ord. [...]

Ved fordelingen af opgaverne efter sejren påtog Antonius sig at ordne forholdene i Orienten og Octavian at føre veteranerne tilbage til Italien og bosætte dem på købstædernes territorier. [...]

Efter Pompejus' flugt⁵ optrådte den ene af Octavians kolleger, M. Lepidus, som han havde kaldt til hjælp fra Afrika, overmodigt. I tillid til sine 20 legioner, forsøgte Lepidus at gøre Octavian bange og ville ved trusler hævde sig en overlegen stilling. Octavian berøvede ham hans hær, men lod ham på hans ydmyge bøn beholde livet. Dog blev Lepidus udstationeret til Circeii på livstid.⁶

Forholdet til M. Antonius, der altid havde været tvivlsomt og usikkert og kun nødtørftigt var holdt i live ved forskellige forsoninger, brød han omsider.⁷ For tydeligere at vise, at Antonius var kommet bort fra god romersk skik, lod Octavian et testamente, som Antonius havde efterladt i Rom, og hvori hans børn med Kleopatra endog var nævnt som hans arvinger, åbne og

¹ Marcus Antonius og Marcus Lepidus havde været Cæsars betroede mænd.

² Sestertser: romersk møntenhed (4 sestertser er lig 1 denar)

³ Dvs. krigen mod Cæsars mordere (Brutus og Cassius), der ville genoprette republikken.

⁴ Brutus og Cassius besejredes i slaget ved Philippi i 42 f.Kr. og de begik begge selvmord

⁵ Sextus Pompejus (søn af Cæsars fjende, Gnæus Pompejus) anførte den sidste rest af den republikanske hær, men led nederlag i 36 f.Kr. Han flygtede, men blev fanget og henrettet året efter i Milet.

⁶ Lepidus dømtes i 36 f.Kr. for oprørsforsøg og mistede indflydelse. Han forblev dog ypperstepræst til sin død i 13 f.Kr.

⁷ Triumviratet var blevet fornyet for en ny femårig periode i Tarent i år 37 f.Kr. Det udløb dermed i år 33, og krigen brød ud året efter i år 32. I år 31 f.Kr. blev Octavian udnævnt til konsul med den opgave at bekrige M. Antonius.

oplæse offentlig. Efter at Antonius var erklæret for statsfjende, lod Octavian imidlertid alle hans pårørende og venner rejse til ham. [...]

Ikke længe efter besejrede Octavian Antonius i søslaget ved Actium.⁸ [...] Efter en omvej over Asien og Syrien drog Octavian til Ægypten og erobrede Alexandria, hvor Antonius og Kleopatra havde søgt tilflugt, efter en kort belejring. Antonius, der nu, da det var for sent, ville indlede forhandlinger om fred, drev han til at begå selvmord, og tog hans lig i øjesyn. Kleopatra derimod ønskede han i høj grad at beholde til sit triumftog, og lod hende derfor endda behandle af psyllere⁹, der skulle suge giften og edderen ud. Man mente nemlig, at hun var død af et slangebids. Begge viste han det hensyn at lade dem begrave sammen, og det gravmæle, de selv havde ladet påbegynde, lod han gøre færdigt. Den unge Antonius, den ældste af Fulvias to børn,¹⁰ lod han slæbe bort [...] og dræbe. Cæsarion, som Kleopatra påstod, hun havde fået med Cæsar, lod han ligeledes henrette. Han havde forsøgt at flygte, men var blevet indhentet og bragt tilbage. Antonius' og dronningens øvrige børn behandlede Octavian, som om de var hans pårørende. Han lod dem beholde livet og understøttede dem senere i forhold til deres stand og tog sig varmt af dem. [...]

Ægypten gjorde han til provins, og for at gøre den frugtbarere og bedre egnet for hovedstadens kornforsyning, lod han alle de grøfter, som optager nilvandet ved oversvømmelsen, og som i tidens lange løb var blevet tilstoppede af dynd, rense op af soldater. For at mindet om sejren ved Actium kunne holdes levende også hos eftertiden, anlagde han byen Nikopolis ved Actium, indrettede dér lege, som skulle afholdes hvert fjerde år og byggede det gamle Apollontempel større. [...]

Han reviderede lovene og lod nogle af dem lave fuldstændig om, f.eks. loven om luksus, om utugt og dyd, om bestikkelse og om ægteskab stænderne imellem. Denne sidste ændrede han særligt radikalt, men stillet over for voldsomme protester blev han nødt til at trække straffebestemmelserne delvis tilbage og erstatte dem med nogle mildere, før han kunne få lovforslaget igennem. Han måtte give 3 års frist [for gennemførelsen af bestemmelserne] og øge privilegierne for de børnerige. [...]

Senatet var svulmet op til en højst uensartet masse. Der var over 1000 medlemmer og nogle af dem ganske ukvalificerede personer, der var blevet optaget efter drabet på Cæsar ved protektion og bestikkelse. [...]. Men Augustus gengav senatet dets gamle størrelse og prestige ved to valg — første gang var det senatorerne selv, der foretog valget, anden gang traf han selv og Agrippa afgørelsen. [...] Nogle fik han til at føle, at de selv burde trække sig tilbage. [...]

35 Sveton [*Iul.* 82; *Aug.* 13, 16-18, 34-35 (uddrag)]. A. B. Drachmann: *Sueton – De romerske kejsere*, bnd. 1. Kbh. [1911] 1989. Lettere sprogligt revideret og annoteret af Jesper Rosenløv.

---

⁸ År 31 f.Kr.

⁹ Afrikansk folk, der var berømte for deres behandling af slangebids.

¹⁰ Dvs. Antonius' ældste søn med hustruen Fulvia